

การพัฒนารูปแบบของหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการ

โทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน*

Developing Model of Preparedness for The Local Digital TV.

Operating Curriculum

รัชยา ภัคดีจิตต์ (Rachaya Pakdeejit)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Asst. Prof. Dr., Lecturer of the Master of Public Administration Program

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

E-mail : rachaya_pa@yahoo.co.th

Received: 10 January 2020

Revised: 14 February 2020

Accepted: 19 February 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนารูปแบบของหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเอกสาร ประกอบการวิเคราะห์เชิงบรรยาย การวิจัยเชิงปริมาณด้วยวิธีการสำรวจความคาดหวังที่จะได้รับจากการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชนของประชาชน และความสนใจในการเข้ามาดำเนินการหรือสนับสนุนการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอเค้าโครงหลักสูตรการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชน โดยการศึกษาครั้งนี้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้บริการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ

* บทความนี้เรียบเรียงจากรายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมของหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน

โทรทัศน์ภาคพื้นดิน มีภูมิคำเนาอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ครอบคลุม 4 ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และตอนพิเศษ

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การสำรวจความคาดหวังต่อการบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชนของประชาชนผู้ใช้บริการสูงสุดคือ คาดหวังว่าโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนเป็นเครื่องมือสื่อสารสำหรับชุมชน รองลงมาคือ ดำเนินการโดยไม่มุ่งผลกำไร มุ่งให้บริการชุมชนเพื่อผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) สำหรับความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนระดับมาก

แนวทางในการพัฒนารูปแบบของหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ควรเป็นหลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างความตระหนัก ให้กับบุคคลทั่วไปที่เป็นผู้ใช้บริการต่อการบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถเตรียมความพร้อมที่จะขอรับอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนได้ และจะต้องมีเนื้อหาวิชา และสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในยุคดิจิทัล (Digital) โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตรที่มีลักษณะการเรียนรู้การสอนทั้งรูปแบบการบรรยาย และการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีกลุ่มวิชาที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มวิชากฎหมายและการกำกับดูแลในกิจการโทรทัศน์ 2) กลุ่มวิชาด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ 3) กลุ่มวิชาด้านการเงินการบัญชี และการบริหารจัดการ สำหรับกิจการโทรทัศน์ 4) กลุ่มวิชาสื่อใหม่และการหลอมรวมเทคโนโลยี

คำสำคัญ : หลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล, ประเภทบริการชุมชน

Abstract

The purposed of this research are to develop the model of preparedness for the Local Digital TV. operating curriculum. This study are mixed method ,applied quantitative and qualitative research ,focus group technique and documentary research , processing statistic analysis the data ,and descriptive analysis . This population based on the broadcasting and telecommunication user which cover 4 regions , North , South, Southeast , Middle and special district.

The results show that the user's expectation on the Local Digital TV.operating was at high level on the community communication function and the next below was on public service for public interest.

Model of preparedness of the curriculum for Local Digital TV. Operating are as follow

- 1) The objective of the curriculum promote the people or investors to participate, awareness and interested in Local Digital TV. Operating
- 2) The content of the curriculum was appropriate and relevant to digital situation
- 3) The content of preparedness of the curriculum for local digital were as lecture and workshop on operating and the content were as Laws and Regulations subject , Business Ethics subject ,Financial and Management in Broadcasting Business subject, New Media and Convergence of Technology subject .

Keywords : Preparedness for the Local Digital TV. Operating curriculum, Local Digital TV Operating

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตรา 27 (13) กำหนดให้คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมิให้ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบกิจการ และคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของบุคคลในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคมและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม นอกจากนี้มาตรา 49 ในการกำกับการประกอบกิจการกำหนดให้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการระยะห้าปี โดยในแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่และอย่างน้อยต้องมีแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบกิจการ แนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และการอนุญาตให้ผู้ประกอบกิจการ โดยในส่วนกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องจัดให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจในการประกอบกิจการบริการชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของคลื่นความถี่ในแต่ละพื้นที่ของการอนุญาตประกอบกิจการ

เพื่อให้บรรลุแผนยุทธศาสตร์ที่ 5.1 ยุทธศาสตร์การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม ที่กำหนดหลักเกณฑ์การใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจในการประกอบกิจการบริการชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของคลื่นความถี่ในแต่ละพื้นที่ของการอนุญาตประกอบกิจการดังกล่าวข้างต้น สำนักงาน กสทช.

จึงได้กำหนดกรอบนโยบาย แนวทางในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับส่งสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ในเบื้องต้นได้กำหนดช่องรายการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชนไว้ 12 ช่อง ในแต่ละเขตบริการ ทั้งนี้เป็นที่คาดว่ากระบวนการเปลี่ยนผ่านดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในเชิงสังคม เกิดการพัฒนาในชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และสร้างพลังของชุมชนให้มีสิทธิ์ มีเสียงในสังคมมากขึ้น ส่งผลให้คนกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นเริ่มตระหนักถึงความจำเป็นของการรับข่าวสาร เพื่อบอกเล่าเรื่องราว ความต้องการ และอัตลักษณ์ของชุมชนผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์ การเตรียมความพร้อมให้กับผู้ที่สนใจ ประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนจึงมีความจำเป็นอย่างมาก โดยมุ่งเน้นให้ความรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการกำหนดกลยุทธ์ การพัฒนารูปแบบรายการการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน รวมทั้งเผยแพร่แนวทางการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน รวมถึงกรอบนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่มีความประสงค์ประกอบกิจการในด้านนี้ได้มีความรู้พื้นฐานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงต้องอาศัยการพัฒนาศักยภาพ ประสบการณ์ และความรู้พื้นฐานในด้านต่าง ๆ อาทิ เทคโนโลยี เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย การเงิน การบริหารองค์กร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการโทรทัศน์ดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนอย่างแท้จริง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและประเทศชาติในด้านต่าง ๆ ต่อไป ดังนั้นการดำเนินงาน การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมของหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความคาดหวังต่อบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชนของประชาชน
2. เพื่อสำรวจความสนใจในการเข้ามาดำเนินการหรือสนับสนุนการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนของประชาชน
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนารูปแบบของหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาวิจัยนี้กำหนดขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชน ได้แก่ ข่าวสาร รวมถึงช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ปัจจัยที่สำคัญประกอบด้วย ความแตกต่างระหว่างบุคคล การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สังคม ชุมชน องค์การภาครัฐและเอกชน

รวมถึงงานและการให้บริการ ทั้งนี้มีผลมาจากการหลอมรวมทางเทคโนโลยี (Convergence of Technology) ที่ช่วยให้สามารถส่งข้อมูลออกไปในวงกว้างและส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก

2. ขอบเขตพื้นที่ ศึกษาครอบคลุมทั้ง 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยแต่ละภูมิภาคจะดำเนินการ พื้นที่จังหวัดเป้าหมาย คือ ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น และ ภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และพื้นที่พิเศษ

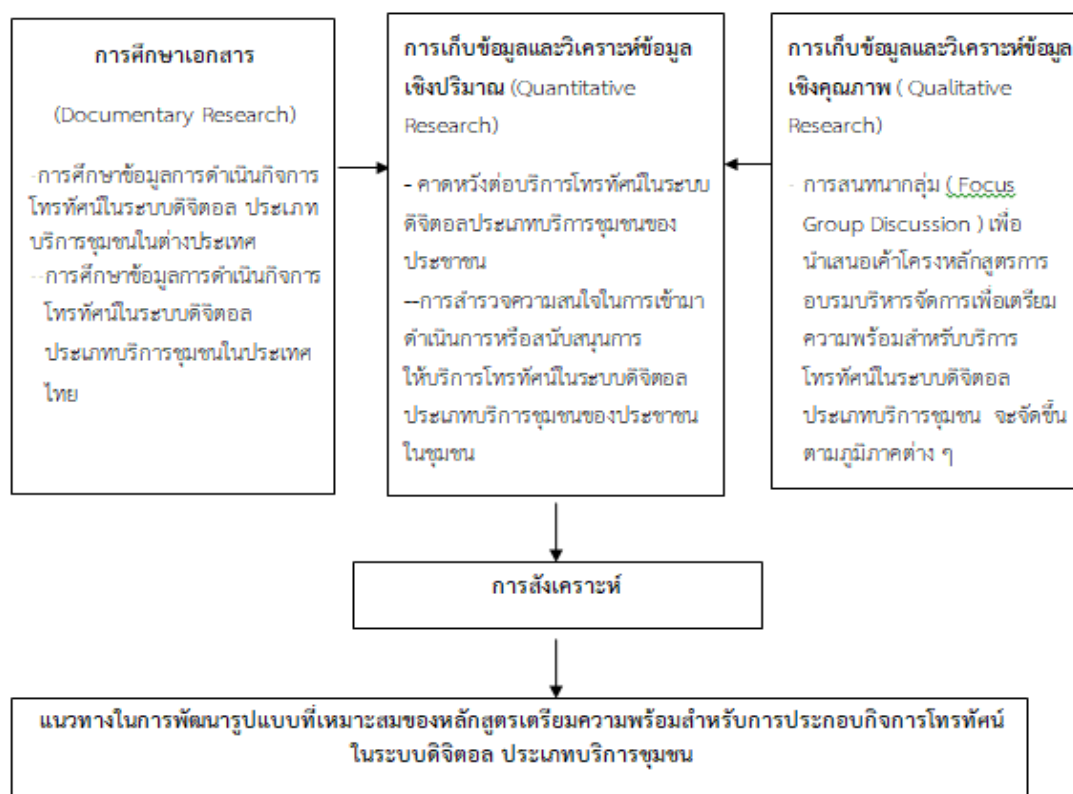
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา: ตั้งแต่ เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560 - ธันวาคม พ.ศ. 2560

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางในการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมของหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะทำการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1 ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

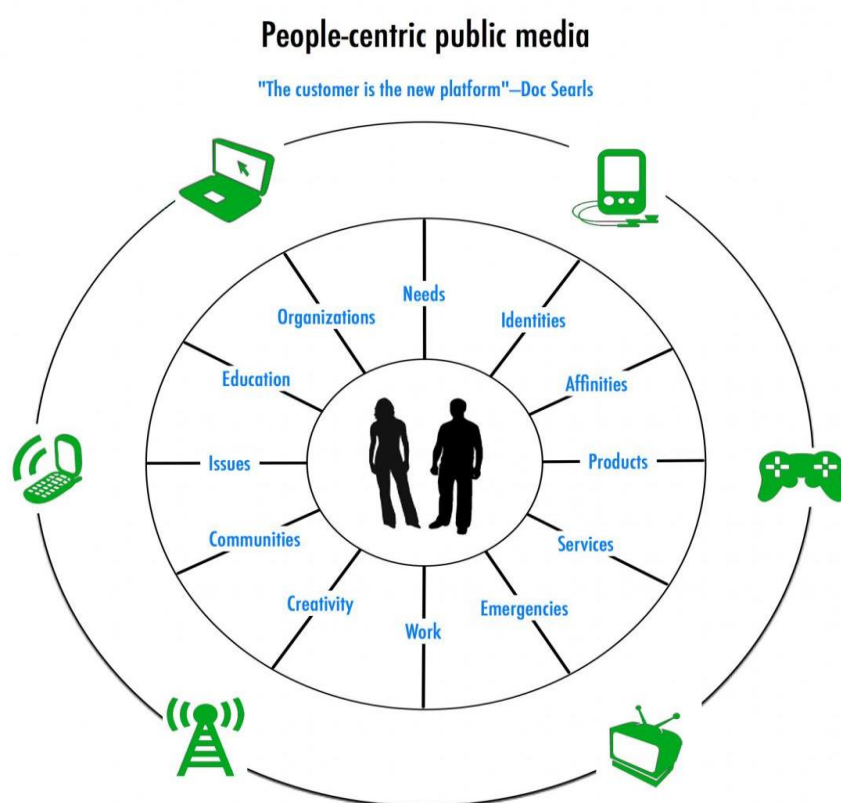
แนวคิดและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวทางในการพัฒนาการสื่อสารในสังคมสมัยใหม่ต้องอาศัยสารสนเทศเป็นปัจจัยหลักของการสร้างและการดำรงพัฒนาสังคม ประเทศที่พัฒนาแล้วจึงต้องสร้างและพัฒนาระบบสารสนเทศในองค์การ สังคมและชุมชน สังคมกลายเป็นสังคมสารสนเทศ (Information Society) สังคมความรู้ (Knowledge Society) และสังคมสื่อสาร (Cyber Society) (เกษม ศิริสัมพันธ์, 2551) อมาตยาเซน (Amataya Sen) นักเศรษฐศาสตร์ผู้ได้รับรางวัลโนเบลในปี 1998 เสนอทฤษฎีกระแสเสรีของข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (Free flow of Information for economic development) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ความเปิดกว้างของข้อมูลข่าวสารจะส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย และระบอบประชาธิปไตยจะส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจที่แท้จริงและยั่งยืน (Amataya Sen, 1999)

การดำเนินพัฒนาหลักสูตรการอบรมบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน เช่นเดียวกันที่จะต้องเป็นเปิดกว้างของข่าวสารจะส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย และระบอบประชาธิปไตยจะส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจที่ของชุมชน สังคมไทยแท้จริงและยั่งยืน การศึกษาและรวบรวมข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ เพื่อนำมาประมวลผล และนำมาใช้เป็นกรอบในการจัดทำหลักสูตร ในปัจจุบันการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนมีการให้บริการในหลายประเทศ ดังนั้นการศึกษากกรณีศึกษาในต่างประเทศจะช่วยให้ทราบถึงสภาพปัญหาเบื้องต้นในการดำเนินการ และกรณีศึกษาที่ดี (Best Practice) การศึกษาข้อมูลการดำเนินการให้บริการในต่างประเทศในการศึกษาที่เป็นต้นแบบการให้บริการโทรทัศน์ชุมชนที่เป็นเลิศ โดยวางกรอบในการเลือกให้ครอบคลุมในทุกภูมิภาค ทั้งภูมิภาคเอเชีย ยุโรป ออสเตรเลีย และอเมริกา ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกโดยเน้นประเทศที่มีการดำเนินกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ที่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งที่ชัดเจน คือ มุ่งให้บริการชุมชนเพื่อผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ดำเนินการโดยไม่มุ่งผลกำไร เพื่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ตลอดจนสร้างพลังของชุมชนให้มีสิทธิ์มีเสียงในสังคมมากขึ้น และมีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น นอกจากนั้นแล้วรูปแบบของการดำเนินงานสอดคล้องกับหลักการในการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนของประเทศไทย

กรณีศึกษาที่เลือกมานี้ เป็นประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตย มีประชากรจำนวนมาก มีศักยภาพทางการศึกษา มีการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้มีการศึกษารอบคลุมครบทุกมาตรฐานของระบบทีวีดิจิทัลที่ถูกใช้ในแต่ละประเทศ จึงทำการคัดเลือกประเทศเป็นกรณีศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย (ระบบ DVB-T) ประเทศญี่ปุ่น (ระบบ ISDB-T) ประเทศออสเตรเลีย (ระบบ DVB-T) ประเทศสหรัฐอเมริกา (ระบบ ATSC) และประเทศอังกฤษ (ระบบ DVB-T2) เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการ

ชุมชน กรอบแนวคิดในการออกแบบหลักสูตร ได้พิจารณาจากสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงโดยมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อบริบทในการให้บริการในกิจการโทรทัศน์ในอนาคต นั่นคือการให้บริการโทรทัศน์จะมีลักษณะการให้บริการแบบ Multiplatform มากขึ้น และ Platform ซึ่งมีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบันคือ ผู้ให้บริการ โดยผู้ให้บริการถือได้ว่าเป็น Platform หนึ่งที่สามารถให้ข้อมูลต่าง ๆ กระจายออกไปได้ง่าย กรอบแนวความคิดพัฒนาได้ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชน

กรอบในการวิเคราะห์ในการศึกษาครั้งนี้จะมีการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชน ได้แก่ ข่าวสาร รวมถึงช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ปัจจัยสำคัญ อันประกอบด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคล การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สังคม ชุมชน องค์การภาครัฐและเอกชน รวมถึงงานและการให้บริการ โดยมีรายละเอียดตามภาพที่ 2 ทั้งนี้มีผลมาจากการหลอมรวมทางเทคโนโลยี (Convergence of Technology) (Clark and Aufderheide, 2009) การหลอมรวมดังกล่าวทำให้สามารถส่งข้อมูลออกไปในวงกว้างและส่งผลกระทบต่อผู้คนจำนวนมาก เทคโนโลยีหรือเครื่องมือที่ส่งเสริมให้เกิดการ

ดำเนินการนั้นได้คือ การเข้ามาของ Social Media ต่าง ๆ เช่น Facebook Live Application Line หรือ Youtube เป็นต้น

วิธีการศึกษา

เพื่อให้การศึกษابรรลุวัตถุประสงค์ การดำเนินการวิจัยด้วยการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาข้อมูลการดำเนินงานการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนของประชาชนในชุมชนของต่างประเทศ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยวิธีการสำรวจความคาดหวังต่อการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชน และความสนใจในการเข้ามาดำเนินการหรือสนับสนุนการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนของประชาชนในชุมชน โดยการศึกษาครั้งนี้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่กลุ่มผู้ใช้บริการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ซึ่งมีอายุ 15 ปีขึ้นไป มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ 5 ภูมิภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง เหตุผลที่เลือกผู้ใช้บริการที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปเพราะผู้ใช้บริการกลุ่มนี้มีการเติบโตทางวุฒิภาวะสามารถคิด และใช้เหตุผลตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้จำนวนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ใน 5 ภูมิภาคดังกล่าวของสำนักกลางทะเบียนราษฎร แทนจำนวนประชากรที่จะศึกษาในงานนี้ เพื่อใช้คำนวณร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บในแต่ละภูมิภาค จากฐานข้อมูลปี 2558 ประชากรกลุ่มนี้มีประมาณ 54,171,701 คน คิดเป็นร้อยละ 82 ของประชากรไทยทั้งหมด 65,729,098 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา เพื่อนำเสนอเค้าโครงหลักสูตรการอบรมบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน จะจัดขึ้นตามภูมิภาคต่าง ๆ เป็นจำนวน 4 ครั้ง ใน 4 ภูมิภาค (ภาคละ 1 ครั้ง) ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ โดยแต่ละภูมิภาคจะดำเนินการจัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focused Group) ที่จังหวัดเป้าหมาย คือ ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น และภาคกลาง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยและอภิปรายผล โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

ส่วนที่ 1 สรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

เพื่อให้ผลการศึกษาครอบคลุมทั่วประเทศ การลงพื้นที่เก็บข้อมูลจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยจะพิจารณาเลือกจังหวัดที่เป็นที่ตั้งสถานีหลักของโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลก่อน และพิจารณาเลือก

CHAPTER 5

จังหวัดที่เป็นสถานีย่อยหรือจังหวัดในเขตบริการเดียวกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาจากเงื่อนไขในการแบ่งตัวอย่างแล้วในเขตบริการทั้ง 38 เขตจะถูกสุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลจำนวนจังหวัดละ 82 คนในภาคกลาง และน้อยสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดละ 62 คน ซึ่งรวมทั้งประเทศจะได้กลุ่มตัวอย่างกับมาไม่น้อยกว่า 2,824 ตัวอย่างรายละเอียดตามตารางที่ 1 แสดงสรุปผลการศึกษาที่สำคัญที่เกี่ยวกับข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างและจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิภาค

ภาค	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนทั่วไป	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่างองค์กร	จำนวน จังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนทั่วไปต่อจังหวัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง องค์กรต่อจังหวัด	รวม	รวมทั้ง ภูมิภาค
กรุงเทพฯ/ ตอนพิเศษ	50	58	1	50	58	108	108
กลาง	144	345	6	24	58	82	492
เหนือ	186	690	11	17	63	80	880
ตะวันออก เฉียงเหนือ	106	632	12	9	53	62	744
ใต้	76	517	8	10	65	75	600
รวม	562	2,242	38				2,824

ตารางที่ 2 ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ 15-19 ปี	87	3.28
อายุ 20-37 ปี	1,080	36.56
อายุ 38-52 ปี	1,337	45.26
อายุ 53-71 ปี	440	14.90
มากกว่า 72 ปีขึ้นไป	-	-
รวมทั้งหมด	2,954	100.00

รัชยา ภักดีจิตต์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 38-52 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.26 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 20-37 และจากการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากกว่า 72 ปี

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและสัดส่วนของเพศของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	1,535	51.96
หญิง	1,394	47.19
เพศที่ 3	25	0.85
รวมทั้งหมด	2,954	100

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างด้านเพศ ส่วนใหญ่จะเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 51.96 และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 47.19 ที่เหลือเป็นกลุ่มตัวอย่างเพศที่ 3 มีจำนวน 25 ราย

ตารางที่ 4 แสดงรายละเอียดของอาชีพ/หน้าที่รับผิดชอบของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ/ ภาระหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/ พนักงานหน่วยงานราชการ	1,108	37.51
อิสระหรือเจ้าของกิจการ	644	21.80
พนักงานเอกชน	504	17.06
นักเรียน/ นักศึกษา	241	8.16
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	142	4.81
เกษตรกร	109	3.69

CHAPTER 5

อาชีพ/ ภาระหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
พระสงฆ์	64	2.17
รับจ้างทั่วไป	29	0.98
ประชาชน	27	0.91
ร้านค้า	19	0.64
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	14	0.47
ค้าขาย	12	0.41
กิจการศาสนา	10	0.34
กิจการกระจายเสียง	8	0.27
แม่บ้าน	7	0.24
กีฬา	4	0.14
ผู้ประกอบการวิชาชีพ/ช่างฝีมือ	4	0.14
กลุ่มเกษตรกร	2	0.07
ขับรถ	2	0.07
พ่อบ้าน	1	0.03
חק.	1	0.03
บริษัท	1	0.03
กิจการทหาร/ความมั่นคง	1	0.03
รวมทั้งหมด	2,954	100

รียา ักคิจิตต์

สำหรับอาชีพ/ ภาระหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถามจะทำให้ทราบว่ากลุ่มคนที่ตอบแบบสอบถามอยู่ในอาชีพหรือมีภาระหน้าที่ใด เพื่อที่จะทำให้ทราบว่าแต่ละกลุ่มอาชีพมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรแตกต่างกันอย่างไร ทั้งนี้จากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 37.51 เป็นข้าราชการ/พนักงาน ลูกจ้างหน่วยงานรัฐ รองลงมาจะเป็นทำงานอิสระหรือเจ้าของกิจการคิดเป็นร้อยละ 21.80 พนักงานเอกชนคิดเป็นร้อยละ 17.06 ที่เหลือจะเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ เกษตรกร

ตารางที่ 5 แสดงลักษณะ/ ประเภทของหน่วยงาน

ลักษณะ/ ประเภทของหน่วยงาน	จำนวน	ร้อยละ
หน่วยงานราชการ	797.00	26.98
สถาบันการศึกษา	440.00	14.90
ผู้ประกอบการ	421.00	14.25
กลุ่มเกษตรกร	284.00	9.61
บริษัท	253.00	8.56
ห้างหุ้นส่วน	132.00	4.47
หน่วยงานด้านการศึกษา	68.00	2.30
สมาคม	64.00	2.17
อื่น ๆ	495.00	16.76
รวมทั้งหมด	2,954.00	100.00

ตารางที่ 6 แสดงรายละเอียดงานและภารกิจหลักของหน่วยงานหรือองค์กร

งานหรือภารกิจหลักของหน่วยงาน/ องค์กร	จำนวน	ร้อยละ
ให้/ จัดการศึกษา	590	24.14
ธุรกิจค้าขาย	544	22.26
ส่งเสริม และ/อำนวยการด้านการศึกษา	450	18.41
ให้ความรู้และถ่ายทอดวิชาชีพ	443	18.13
ทำสื่อประชาสัมพันธ์	349	14.28
ธุรกิจบริการ	340	13.91
ส่งเสริมด้านวัฒนธรรมในชุมชน	317	12.97
ส่งเสริมกิจการศาสนา	280	11.46
ส่งเสริมการท่องเที่ยว	261	10.68
ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน	255	10.43
บริการกระจายเสียง	226	9.25
ด้านกีฬา	225	9.21
ส่งเสริมการเกษตร	221	9.04
ความมั่นคงของรัฐ	200	8.18
ดูแลและป้องกันสาธารณะภัย	190	7.77
งานด้านปกครอง	184	7.53
ผลิตข่าวชุมชนและท้องถิ่น	180	7.36
ดูแลด้านสาธารณสุขปทัศกชั้นพื้นฐาน	177	7.24

งานหรือภารกิจหลักของหน่วยงาน/ องค์การ	จำนวน	ร้อยละ
ให้บริการเคเบิลทีวี	88	3.60
อื่น ๆ	87	3.56
รวม (กรณี)	5,607	

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีงาน และภารกิจในการให้/ จัดการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.14 รองลงมาคือ ประกอบธุรกิจด้านค้าขายคิดเป็นร้อยละ 22.26 และส่งเสริม และ/ อำนวยความสะดวกด้านการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 18.41 จะเห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในครั้งนี้มีงานและ ภารกิจหลักด้านการศึกษาเป็นส่วนใหญ่

ส่วนที่ 2 สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

เพื่อสำรวจความคาดหวังต่อการบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชนของประชาชน ผู้ใช้บริการ

ผลการศึกษาความคาดหวังต่อการบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชนของ ประชาชนผู้ให้บริการ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงรายละเอียดความคาดหวังต่อการบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชนของ ประชาชนผู้ให้บริการ

ความคาดหวังสิ่งที่จะได้รับการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ในด้านใดบ้าง	จำนวน	ร้อยละ
เป็นเครื่องมือสื่อสารสำหรับชุมชน	1,555	52.64
ดำเนินการ โดยไม่มุ่งผลกำไร	1,286	43.53
มุ่งให้บริการชุมชนเพื่อผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest)	1,259	42.62
เป็นเครื่องมือของรัฐในการดึงดูด และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชาติ (Helps Government Engage with Citizens)	1,229	41.60

ความคาดหวังสิ่งที่จะได้รับจากการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ในด้านใดบ้าง	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อความสะดวก ความสุขของประชาชนที่รัฐสามารถจัดให้บริการสาธารณะให้แก่ชุมชน (Welfare for Community)	1,208	40.89
เพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของประเทศที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรม เช่น ชนพื้นเมือง	1,118	37.85
อำนวยความสะดวกในกระบวนการการเรียนรู้ และขยายโอกาสในการเรียนรู้ เช่น ด้านการศึกษา	1,104	37.37
เพื่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	1,029	34.83
มีบทบาทเหมือนกับ Non Profit Institution ที่ทำหน้าที่สรรค์สร้างเนื้อหา สารที่เป็น อัตลักษณ์ของชุมชน (Create UNIQUE Local Content)	401	13.57
อื่น ๆ	8	0.27
จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	2,954	100.00

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชนสูงสุดคือ ความคาดหวังสิ่งที่จะได้รับจากการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชนในการเป็นเครื่องมือสื่อสารสำหรับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 52.64 รองลงมาคือ ดำเนินการโดยไม่มุ่งผลกำไร คิดเป็นร้อยละ 43.53 และ มุ่งให้บริการชุมชนเพื่อผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) คิดเป็นร้อยละ 42.62

ส่วนที่ 3 สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

เพื่อสำรวจความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนของประชาชนในชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงรายละเอียดระดับความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล

ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน มากน้อยเพียงใด	จำนวน	ร้อยละ
น้อยที่สุด	90	3.04
น้อย	190	6.43
ปานกลาง	1,117	37.81
มาก	1,285	43.50
มากที่สุด	272	8.21
รวมทั้งหมด	2,954	100.00

ความสนใจของผู้ตอบแบบสอบถามต่อความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน พบว่าส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 43.50 รองลงมาคือปานกลางร้อยละ 37.81

ส่วนที่ 4 เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมของหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน

ผลการศึกษาเอกสาร โดยศึกษาประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ในต่างประเทศ การศึกษาเชิงปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่มในการพิจารณาร่างหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน สามารถสรุปแนวทางในการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมของหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ได้ว่า หลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ควรเป็นหลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างความตระหนัก (Awareness) ให้กับบุคคลทั่วไป ต่อบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถเตรียมความพร้อมที่จะขอรับอนุญาตประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนได้ และจะต้องมีเนื้อหาวิชา และสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ในยุค

ดิจิทัล (Digital) โดยมีองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนั้นในการอบรมจะมีลักษณะการเรียนการสอนทั้งรูปแบบการบรรยาย และการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีกลุ่มวิชาที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 กลุ่ม

1. กลุ่มวิชากฎหมายและการกำกับดูแลในกิจการโทรทัศน์ (Laws and Regulations)
2. กลุ่มวิชาด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ (Business Ethics)
3. กลุ่มวิชาด้านการเงินการบัญชี และการบริหารจัดการ สำหรับกิจการโทรทัศน์ (Financial and

Management in Broadcasting Business)

4. กลุ่มวิชาสื่อใหม่และการหลอมเทคโนโลยี (New Media and Convergence of Technology)

การอบรมในหลักสูตรนี้มีระยะเวลาการอบรมระยะสั้น ราว 1 สัปดาห์ เพื่อปรับพื้นฐานความรู้ความเข้าใจสำหรับผู้เข้าอบรม และมีกิจกรรมฐานในสถานี่โทรทัศน์ตามที่ผู้จัดการอบรมกำหนด โดยมีรายละเอียดรายวิชา ดังนี้

1. กลุ่มวิชากฎหมายและกฎเกณฑ์ (Laws and Regulations)

กลุ่มวิชานี้มุ่งเน้นให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจนิยามของการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ความหมาย และลักษณะการดำเนินงานขององค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทชุมชน โดย รายวิชาประกอบด้วย วิชากฎหมายมหาชนเกี่ยวกับการประกอบกิจการโทรทัศน์ วิชากฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งนิติบุคคล วิชากฎหมายอาญาเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน วิชากฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และสื่อสังคมออนไลน์ วิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

2. กลุ่มวิชาจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน (Morality and Ethics of Mass Media)

กลุ่มวิชานี้มุ่งที่จะสร้างความตระหนักให้กับผู้ให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ถึงความสำคัญของการทำหน้าที่สื่อมวลชน จริยธรรมทั้งต่อการทำหน้าที่สื่อมวลชน และต่อการประกอบกิจการโทรทัศน์ รวมถึงต้องตระหนักถึงอัตลักษณ์ของชุมชน โดยรายวิชาประกอบด้วยวิชาจริยธรรมและจรรยาบรรณของสื่อมวลชน จรรยาบรรณของสื่อมวลชนประเด็นกรณีศึกษา วิชาสื่อมวลชนกับความรับผิดชอบต่อสังคม วิชาความเป็นมืออาชีพในสื่อมวลชน

3. กลุ่มวิชาการเงินการบัญชี และการบริหารจัดการ สำหรับกิจการโทรทัศน์ (Financial and Management in Broadcasting Business)

กลุ่มวิชานี้มุ่งที่จะสร้างองค์ความรู้ด้านหลักการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนองค์กรไปอย่างมีทิศทาง และมีรูปแบบที่ชัดเจน ทำให้องค์กรมีความน่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทชุมชนเป็นบริการที่ไม่สามารถหารายได้จากการโฆษณา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ที่ถูกต้องในการแสวงหารายได้ และมีรูปแบบการให้บริการที่แน่ชัด รวมถึงการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (Competitive Advantage) โดย รายวิชา

ประกอบด้วยวิชาหลักการเงินและบัญชี หลักการระดมทุนและรายได้สำหรับองค์กรที่ไม่แสวงกำไรวิชาการจัดการและการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์สำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ชุมชน วิชาการพัฒนาแผนธุรกิจและการตลาดสำหรับกิจการโทรทัศน์ชุมชนในยุคดิจิทัล วิชาการกำกับดูแลกิจการตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับโทรทัศน์ชุมชน (Porter, M. 1990)

4. กลุ่มวิชาสื่อใหม่ และการหลอมรวมเทคโนโลยี (New Media and Convergence of Technology)

กลุ่มวิชานี้เป็นกลุ่มวิชาที่ต้องการให้ผู้ใช้ตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ เพื่อให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง รวมถึงสามารถปรับปรุงกระบวนการในการดำเนินการให้มีความเหมาะสมเพื่อความยั่งยืนทางธุรกิจ โดยมีรายวิชาประกอบด้วยวิชาการจัดการธุรกิจดิจิทัล วิชาหลักการในการใช้เทคโนโลยีอย่างยั่งยืน วิชาหลักการในการให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล และบริการโทรทัศน์สำหรับโทรทัศน์ชุมชน วิชาสื่อใหม่และการหลอมรวมด้านต่าง ๆ

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ถือเป็นการวิจัยโดยยึดหลักวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนารูปแบบของหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน ซึ่งผู้วิจัยขออภิปรายผลดังต่อไปนี้

โทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน เป็นหนึ่งในสามประเภทของกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นหนึ่งในแนวทางการส่งเสริมการแข่งขัน โดยเสรีตามหลักสากล ที่ต้องคำนึงถึงการใช้คลื่นความถี่เพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่แสวงหาผลกำไรเชิงธุรกิจโดยมุ่งเน้นที่การให้บริการแก่ชุมชน โดยกำหนดให้มีการกำหนดช่องรายการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลประเภทบริการชุมชนในแต่ละเขตบริการ บริการโทรทัศน์ดิจิทัลประเภทนี้จึงเป็นบริการที่มุ่งเน้นผลกระทบในเชิงสังคมมากกว่าผลในเชิงเศรษฐกิจ รูปแบบโครงสร้างองค์กรจึงเป็นไปในลักษณะการไม่แสวงหาผลกำไร (Nonprofit Organization) มากกว่าผู้ประกอบการประเภทธุรกิจ ดังนั้นการดำเนินงานในกิจการโทรทัศน์ดิจิทัลลักษณะนี้จึงต้องตระหนักถึงผลกำไรในเชิงสังคมอย่างมาก การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการขององค์กรที่ให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้ผู้ประสงค์ที่จะดำเนินการมีความพร้อมและเข้าใจในวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงในการพัฒนาร่างโครงสร้างหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน โดยหลักสูตรที่ได้ควรเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการรูปแบบใหม่ การเตรียมความพร้อมสำหรับบริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชน และเป็นการให้บริการ

สาธารณะเพื่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เท่าเทียมกันของผู้บริโภค โดยลักษณะการให้บริการของผู้ประกอบการจะต้องไม่เป็นไปเพื่อแสวงหาผลกำไร (Non-profit Organization) แต่ในขณะเดียวกันต้องสามารถดำเนินการได้ในระยะยาวอย่างยั่งยืน (Sustainable) ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในเชิงสังคม และชุมชน ดังนั้นรูปแบบการดำเนินการ การกำหนดแผนธุรกิจ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการ จึงต้องมีความพร้อมเนื่องจากการดำเนินการที่ต้องอาศัยความเข้าใจในมุมมองการประกอบการที่ไม่แสวงหาผลกำไร สามารถเข้ากันได้ และสนับสนุนวิถีชุมชน เท้าทันความก้าวหน้าของเทคโนโลยี สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและรักษาสีงแวดล้อม

ดังนั้น โครงสร้างหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการชุมชนจึงต้องเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับนโยบายแผนแม่บทของกิจกรรมกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของ กสทช. และสิ่งสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาคือ เนื่องจากกิจการโทรทัศน์ชุมชนเป็นกิจการที่ไม่แสวงหากำไร ซึ่งอาจทำให้ไม่มีทุนในการสร้างเนื้อหาที่ได้มาตรฐาน และเพื่อป้องกันการนำกิจการโทรทัศน์ชุมชนไปหาประโยชน์ในทางที่ไม่สมควร และไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินการโทรทัศน์ชุมชน กสทช. ควรกำหนดหลักเกณฑ์ของเนื้อหาที่สามารถเผยแพร่ในระบบโทรทัศน์ชุมชนให้ชัดเจนว่าเนื้อหาในลักษณะใดเผยแพร่ได้หรือไม่ได้ โดยละเอียด เพื่อประโยชน์ในการวางแผนผังรายการและป้องกันการกระทำความผิดโดยไม่เจตนา และประเด็นสำคัญอย่างยิ่งคือ รัฐควรสนับสนุนด้านการเงินในกิจการโทรทัศน์ชุมชน และแจ้งนโยบายการสนับสนุนกิจการโทรทัศน์ชุมชนให้ชัดเจน และควรมีการอนุญาตควรมีการหารายได้ด้วยการโฆษณาได้บ้าง เท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการหาทุนให้เพียงพอในการดำเนินการ นอกจากนั้นแล้ว กสทช. ควรมีการออกกฎระเบียบที่เป็นหลักปฏิบัติอย่างชัดเจน ไม่ควรใช้ระเบียบข้อบังคับโทรทัศน์ชุมชนเหมือนกับสื่อหลัก มิฉะนั้น โทรทัศน์ชุมชนในประเทศไทยอาจไม่ยั่งยืน

รายการอ้างอิง

- เกษม ศิริสัมพันธ์. (2551). *ทฤษฎีสื่อสารมวลชน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- Amataya, S. (1999). *Development as Freedom*. New York: Alfred Knopf.
- Clark, J., & Aufderheide, P. (2009). *Public Media 2.0: Dynamic*. Denver, USA: Engaged Publics.
- Porter, M. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. HK: The Macmillan Press Ltd.